

fesor rači a literatury české na universitě Vídenské. Se dvěma světlotisky. — Pod tem naslovom je napovedana zanimiva knjiga, ki jo je spisal dr. A. Šembera, profesor českoga jezika na dunajskem vseučilišči, in katera še ta mesec na svitlo pride. V njej dokazuje učeni profesor pismeno to, kar je uže lansko leto skušal dokazati v mnogih ustmenih predavanjih, namreč, da tako zvani „Zelenogorski rokopis“ (Libušin soud) ne izvira iz 9. stoletja, nego da je delo Hanke. Cena knjigi je 1 gold. 20 krajc. in se dobiva pri pisatelju na Dunaji (IX. Berggasse šte. 20).

Politične stvari.

Čujte, čujte, slovenski možje,

ki boste letos volili nove poslance v državni zbor dunajski!

Večdnevna razprava berolinske pogodbe, ki so jo evropske vlade sklenile o turških zadevah, je v dunajski zbornici pri kraju.

Na tisoče krvavega denarja davkeplačevalcev je požrla ta razprava, čeravno vsi ustavoverci dobro vedó, da vse njihovo besedovanje je kokodakanje brez jajic. Isto tako pa je tudi ministerstvo samo iznova svojo vladno nezmožnost pred svetom pokazalo s tem, da je po svojem zastopniku dr. Ungerju zbornici naravnost vedeti dalo, da berolinska pogodba ne potrebuje nikakoršnega potrjenja državnega zbora, a vendar — mu jo je dalo v obravnavo!

Tako je Avstrija v enem hipu doživela dvojno prečudno prikazen, ki jej ga ni para v nobenem parlamentu, namreč na eni strani to, da poslanci, vedó, da prazno slamo mlatijo, jo vendar mlatijo mnogo dni, in, kakor gori rečeno, so po dnini, ki jo poslanci imajo, in po družih pritiklinah, prav po nepotrebnem zapravili veliko tisoč gold., vrh tega pa na strani pustili mnogo družih potrebnih obravnav, — na drugi strani pa to, da vlada svoje prepričanje tako zatajuje, da se dá zapeljati v to, da zbornici v obravnavo predlaga stvar, o kateri sama pripoznava, da ne gre pred državni zbor.

Zvedeli smo pa pri tej razpravi iz ust ministra dr. Ungerja samega še tudi to, da so ustavoverni kovači decemberske ustave to postavo v nekaterih oddelkih kar naravnost prepisali iz pruske ustave brez pomislika, kaj pomeni in kam sega ta ali uni paragraf ustave. To so pač izvrstni postavodajalci!

Pa pustimo vse te prečudne prikazni na strani in obrnimo se do govora, ki smo ga slišali iz ust enega skozi in skozi ustavovernega poslanca in v katerem on svojo lastno stranko, katera v državnem zboru uže 7 let zvonec nosi, ostro obsojuje, — ta ustavoverni poslanec je Neuwirth, in kritika njegovih tovarišev glasi se tako-le:

„Zbornica ta, gospoda moja, prišla je na svet pod srečno zvezdo in vsak ud te zbornice ima o tem svoj delež. Rodila se je pod znamenjem krize, ki še danes ni prestana in po kateri se državi še zdaj vsi udje tresejo. Dve leti najboljšega življenja je vzel tej zbornici boj o pogodbi Avstrije z Ogersko. Zdaj, ob koncu svojih dni stoji pred tako velikanskim vprašanjem, čegar nasledki so nesprevidljivi in o katerem se ne vé, kako se bo še razvilo. Ako bi v tej zbornici sedeli bistroumniši možje memo nas — onemogli bi bili tudi oni temu vprašanju, najmanj pa bi mu vsaj ne bili kos — mi smo podelani, ker smo se zlorabiti dali, in zlorabiti smo se vladi dali — — toda naj bo, dalje ne bom obtoževal.“

biti smo se vladi dali — — toda naj bo, dalje ne bom obtoževal.“

Naj dodamo nemške besede, kakor jih je govoril poslanec Neuwirth:

„Dieses Haus, meine Herren, ist unter einem Glückstern in die Welt getreten, an dem jedes Mitglied dieses Hauses partizipirt. Seine Geburt erfolgte unter dem Zeichen einer Krisis, die heute noch nicht überwunden ist und dem Lande in allen Gliedern nachzittert. Zwei Jahre seines besten Lebens raubte diesem Hause der Ausgleichskrieg. Nun am Abende seines Lebens steht es vor einer solch gigantischen Frage, unabsehbar in ihren Folgen, in ihrer Entwicklung. Sässen grössere Geister in diesem hohen Hause, als es der Fall ist, sie wären dieser Aufgabe unterlegen, mindestens ihr nicht gewachsen gewesen, — wir sind verbraucht, weil wir missbraucht wurden, und wir wurden missbraucht, — doch ich will nicht weiter anklagen.“

Zdaj pa pristavimo kritiko teh besedi po dunajskem časniku „Reform“, da jo beró tisti volilci naših krajev, ki se dadó od Slovencev voliti, pa se kot nemčurji delajo, da slovenski ne umejo.

Angesichts der in wenigen Monaten bevorstehenden Neuwahlen können wir die erwähnte Aeusserung des Abgeordneten Neuwirth nur mit hoher Befriedigung zur Kenntniss nehmen. Er hat über seine Partei und seine Partei hat durch den demonstrativen Beifall, welchen sie seiner ganzen Rede spendete, über sich selbst ein Urtheil gefällt, wie es schärfer und vernichtender der heftigste Gegner nicht thun konnte.

Er sagte mit trockenen Worten nichts anderes, als: Wir haben weder Talent und Erfahrung genug gehabt, um den Anforderungen gerecht zu werden, welche unsere Wähler an Männer zu stellen berechtiget sind, denen sie in ernster Zeit und unter schwierigen Verhältnissen die Leitung ihrer öffentlichen Angelegenheiten anvertraut; wir haben aber auch nicht jene Unabhängigkeit des Charakters und jene Selbstständigkeit des Urtheils besessen, welche jeder Volksvertreter gegenüber solcher Forderungen der Regierung haben soll, welchen er nach seinem Gewissen nicht gerecht werden kann. Missbraucht wird, wer sich missbrauchen lässt, und wenn schon im Privatleben das Urtheil über einen Mann, welcher sich wider seine bessere Ueberzeugung zum Werkzeug Anderer hergibt, kein günstiges ist, so wird es uns die seit einer Reihe von Jahren die Geschicke unserer Reichshälfte beherrschende Partei des Abgeordnetenhauses nicht verübeln können, wenn wir ihr sagen, dass sie nach den eben citirten Aeusserungen kein Recht mehr hat, selbst von ihren Anhängern jene Achtung zu fordern, ohne welche es im politischen Leben keine Existenzberechtigung gibt.

Wir hoffen zuversichtlich, dass die Worte des Abgeordneten Neuwirth ein lautes Echo finden werden bei jenen Tausenden von Wählern, welche bisher blindlings ihren verfassungstreuen Führern folgten. Parteiführer, welche sich selbst so verurtheilen, können sich darüber keiner Illusion hingeben, dass sie bald Führer ohne Gefolge sein werden.

Ker bodo v malo mesecih nove volitve, si tu navedene besede Neuwirthove moremo mi le z veliko zadovoljnostjo zapomniti. Obsodil je svojo stranko in lastna njegova stranka je, njegovemu govoru burno ploskajoča, obsodila sama sebe tako hudo, da huje bi je ne bil mogel obsoditi najbolj zagrižen nasprotnik.

Kratko, a jasno ni rekel nič družega, ko to-le:

„Mi nismo imeli ne uma ne skušinj zadosti, da bi bili spolnili vse ono, kar zahtevati imajo pravico volilci od možakov, katerim so o resnobnem času in o težavnih razmerah zaupali vodstvo svojih javnih zadev; mi pa tudi nismo bili neodvisni in samostojni v mišljenji in dejanji tako, kakor mora biti vsak zastopnik ljudstva takim zahtevam vlade nasproti, katerim po svoji vestine more pritrditi. Zlorabijo onega, ki se zlorabiti dá, in če uže v vsakdanjem življenji mož, ki se proti svojemu boljšemu prepričanju dá drugim za voljno orodje, ne veljá nič, nam ona stranka državne zbornice, ki uže več let gospodari v naši polovici cesarstva, ne bo smela zameriti, če jej na vsa usta povemo, da po besedah tu ravno navedenih nima več pravice še celó od svojih privržencev ne zahtevati onega spoštovanja, brez katerega v političnem življenji ne sme noben možak biti.“

Za gotovo se nadjamo, da se bodo besede poslanca Neuwirtha glasno razlegale med onimi tisuči volilcev, ki so do zdaj slepo tavalili za svojimi „ustavovernimi“ voditelji. Strankarski prvaki, ki sami sebe tako obsodijo, morajo sami pripoznavati, da bodo kmalu vodje brez ljudi, pastirji brez čede.

Mnogovrstne novice.

* *Ali je na Ruskem prava azijska kuga ali ne, se še danes ne vé prav za gotovo.* Ruska vlada stori vse, da kužna bolezen omejena ostane na tiste kraje, kjer je, in da ne bi segla dalje; tudi avstrijska in nemška vlada in vse druge res skrb obračajo na to nadlogo, da se zabrani od njihovih mej; šli so tudi zdravniki od tod v kužne kraje, da izvedó, ali je prava azijska kuga ali ne. Bog nas obvaruj še te strašne nadloge! Zgodovina nam kaže, da leta 542. po Kristovem rojstvu je azijska kuga pod vlado cesarja Justiniana se prvič prikazala in četrtino tadanjega ljudstva pomorila. Zadnjikrat je — zunaj Turčije, kjer so je pozneje še večkrat imeli — segla obširno po svetu leta 1713. — Še danes ni nobeno zdravilo zoper to kugo znano.

Naši dopisi.

Iz Trsta. — „Edinost“ in „Slov. Nar.“ sta uže poročala, da je 20. t. m. se poklonila deputacija presvitlemu cesarju in mu izročila addresso, ki jo je lani sklenil tabor v Dolini. V deputaciji so bili državni poslanci gosp. Iv. Nabergoj, državni poslanec dr. Vitezić in Dolinski dekan gosp. J. Jan. Govoril je gosp. Nabergoj tako-le: „Vaše c. kr. apost. Veličanstvo! Slovanski prebivalci tržaške okolice in Istre so se sešli na vabilo političnega društva „Edinosti“ dne 27. oktobra l. 1878. v Dolini pri Trstu na tabor pod prostim nebom, kojih skupno število je znašalo nad 8000 deležnikov, da bi javno oporekali slabovoljnemu naklepom one stranke laškega naroda, ki pod krinko „Italia irredenta“ namerjava mnogoposkušeno udanost našega, Vašemu Veličanstvu, Vaši preslavni dinastiji in državi vedno zvestega naroda omajati. — Da bi pa slovanski Primorci svojo ljubezen, zvestobo in udanost do Vašega Veličanstva javno pokazali, sklenila je na taboru zbrana množica pri isti priložnosti addresso udanosti svojo Vašemu Veličanstvu, katero v imenu primorskih Slovanov pokloniti mi čast imamo ter preponižno prosimo, naj jo blagovoli Vaše Veličanstvo predobrotljivo sprejeti.“ —

Na ta govor blagovoli je presv. cesar imenovani deputaciji odgovoriti, da mu je v veliko radost, sprejeti očitno izjavo udanosti od tako mnogobrojno obiskovanega shoda prebivalcev Primorja, kateri so v večini Slovani in na kojih zvestobo se je vselej zanašal. Obrnivši se potem k gosp. dekanu iz Doline mu je cesar rekel med drugim: Vi ste iz tistega kraja, kaj ne, kjer je bil ta zbor? Prav lepo je moralo biti, ker je bilo toliko ljudstva zbranega. K poslancu dr. Viteziću pa je cesar rekel, da ga prav veselí, videti starega znanca zopet pred seboj, čegar brata, pokojnega škofa iz Krka še vedno kakor dobrega in zasluženega moža v spominu ima. — Tako je zaslišanje deputacije v oziru na mnoge gospode, ki so še čakali, precej dolgo trajalo. Deputacija je zeló vesela zapustila cesarjevo dvorano. — Naj „Novicam“ zdaj še to dodam, da za nove volitve v mestni (deželni) zbor je magistrat uže razpoložil volilne liste po vseh okrajnih načelnikih, po vseh pivarnah in kavanah v mestu, da vsak lahko pregleda, če je vpisan za volilca ali ne. „Volilci v Trstu in okolici — po pravici piše „Edinost“ — ne držite rok križem, potrudite se, da izveste, ste li volilci ali ne, to povejte svojim znancem in prijateljem, da oni isto storé. Zdaj treba pokazati v dejanji, da se zavedamo Slovenci svojih pravic in da nismo „schiavi“ Lahonom!

Iz Selega okraja loškega 20. jan. N. S. — Ker družba kmetijska gotovo želi izvedeti, kako se je lanska setev Ruskega lanu obnesla, naj jaz povem, kar iz lastne skušnje vem. Leta 1877. je dobro obrodil, predivo bilo je lepo, semena pa je bilo polovico manj, kakor se ga je vsejalo. Lani pa ga je komaj četrti del obzelenelo, in še tega je bilo vsak dan manj videti, dasiravno se mu je bilo ravno tako postreglo, kakor prejšnje leto. Morebiti je bilo seme premalo suho, ker se je v nekaterih sodih še posode držalo. Ne vemo, kako je bilo drugod s tem lanom. Želeti je, da si sl. kmetijska družba poišče zanesljivih trgovcev, pri katerih ruski lan naroča, kajti stroškov je veliko, platno se pa slabo prodaja.* — Kar se žita tiče, bila je lanska letina srednja, krompir pa se je večidel slabo obnesel; sena in otave je bilo dosti; za steljo gre hudo več gospodarjem tako, da morajo slamo ustiljati, kar pri nas ni navada, ker je malo polja, veliko pa senošet in pašnikov. — Tudi iz našega kraja je šlo veliko ljudi v Bosno, pa jih je zima nazaj napotila zato, ker je ondi le malo hiš, za zdravja voljo pa ljudje ne morejo hudega mraza prestat. Hvalijo se pa z dobrim zaslužkom, zato odrinejo na spomlad zopet doli. Naše slovensko bralno društvo je imelo 6. dne t. m. občni zbor, v katerem se je nov odbor za tekoče leto izvolil. Bili so prejšnji odborniki izvoljeni. Naše društvo je naročeno na 5 slovenskih časopisov, 2 pa od udov dobiva, ker nima še za več naročil potrebne moči in mora v prvi vrsti za dobre bukve skrbeti, katere zmirom obdržijo svojo vrednost, časniki pa, posebno politični, ko se preberó, izgubijo vrednost za bukvarnico, katera ima dozdej čez 150 zvezkov. Društvo naše je tudi v Mohorjevo družbo vpisano, pa tudi v Matico se bode vpisalo, vzlasti če kaj njenih starejih bukev dobí. Naj bi sl. vredništvo „Novic“

*) Družbi kmetijski ste s tem poročilom dobro ustregli in želeti bi bilo, da bi jej vsak kupec tega lanu poročal, kako se mu je setev sponesla. Družba le iz takih poročil zvé, ali seme res zasluži tisto hvalo, katero mu daje trgovec v Vratislavi. Morebiti, da res ni vsak sodec naročenega lanu tako dober, kakor zagotavlja prodajalec; gotovo je pa tudi, da laneno seme sploh zahteva dobro obdelano njivo in da tudi v vseh krajih ni zmirom vreme lanu ugodno.